

ХАЗЯІНОВІ
РОБІТНИЧО-СЕЛЯНСЬКОЇ
УКРАЇНИ
У ЗІЗДУ РАД
ПРИВІТ

1934 6176

1924
163.

УПРАВЛІННЯ
КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА

КРАЙОВИЙ ВІДДІЛ ВУФКУ

Харків, Товарна Біржа

ДЕРЖКІНОТЕАТРИ ВУФКУ

1-й Ім. Лібкнехта	З 19 по 22 :: квітня ::	МИНАЮТЬ ТІНІ	З 23 квітня	„М И Т Я“
2-й Ім. Комінтерну	З 19 квітня	СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК		
3-й Червоний Маяк	З 19 квітня 2-й тиждень	ІЗДЕЦЬ З УАЛЬД-ВЕСТА		
4-й Ім. К. Маркса	З 19 квітня 2-а серія	С Ю Р К Ю Ф		
5-й Ім. Дзержинського	З 19 квітня	ІСТОРІЯ ОДНОГО ЖИТТЯ (так чи ні)		
6-й „Жовтень“	З 19 квітня	К І Н	З 22-го квітня	СУМНІВНА ЗЛОДІЙКА
7-й Пролетарій („Кол. Современный“)	З 19 квітня 1-а серія	М І С - М Е Н Д		

Початок о 6 год. Каси з 5 годин

Попередній продаж квитків у центральній касі (пл. Тевелева, прогн Товарної Біржі)

БЕРЕГИТЕ ВОЛОСЫ

МОЙТЕ ГОЛОВУ

УПОТРЕБЛЯЯ

МАРКА
фирмы.

ШАМПОНЬ

МАРКА
фирмы.

ТОЛЬКО Г. ПЕТРОВА

ЕГО ДОСТОИНСТВА:

ВОЛОСЫ ПЫШНЫЕ, БЛЕСТЯЩИЕ И БЕЗ ПЕРХОТИ. ВОЛОСЫ НЕ ЖИРНЫЕ. ПРЕВОСХОДНАЯ ЧИСТКА КОРНЕЙ ПОДВОЛОСНОЙ ПОЧВЫ. ПРЕДОХРАНИТЕЛЬНОЕ СРЕДСТВО ПРОТИВ ВЫПАДЕНИЯ ВОЛОС. НАИЛУЧШИЙ И САМЫЙ ДЕШЕВЫЙ УХОД ЗА ВОЛОСАМИ.

ПРОДАЕТСЯ в аптеках и магазинах санитарии и гигиены
Пробный пакет высылается по получ. 20 к. почтов. марками.

Адресовать:

Г. Петрову, Москва, почтамт, ящик № 755.

Для оптовых: Москва 20, Ухтомская, 40.

Этикет заявлен комитету
по делам изобретений
ВСНХ № 131.

Шампунь разрешен М.-с.
здравотделом: отношение
№ 986123.

ДОПУСКАЕТСЯ РАССРОЧКА!

НОВ. ПАССАЖ № 19

ПР. Т-ВО

РУССКИЕ „ШПАЛЕРЫ“

ОБОИ

КЛЕЕНКА

РАМЫ

БАГЕТ

КАРТИНЫ

ГРАВЮРЫ

окантовка

ДОПУСКАЕТСЯ РАССРОЧКА!

ДИВАНЫ, ТАХТЫ, СТУЛЬЯ И МАТРАЦЫ

СОБСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА,

ПРОДАЮТСЯ НЕДОРОГО

ТАМ ЖЕ ПРИЕМ ЗАКАЗОВ И РЕМОНТ

Красно-Октябрьск. (б. Контор.), 42, во дворе, Л. Каплуз.

ДО ВСІХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ЖУРНАЛУ „ВСЕСВІТ“

КОМУ ТЕРМІН ПЕРЕДПЛАТИ КІНЧАЄТЬСЯ на № 16

НЕ ЗАБУДЬТЕ ПОНОВИТИ ТА ПРОДОВЖИТИ ПЕРЕДПЛАТУ
НА ДАЛЬШІ №№ ЖУРНАЛУ

„ВСЕСВІТ“

№ 16
17-20 квітня
1927 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

Х ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ З'ЇЗД РАД

Президія Х-го Всеукраїнського З'їзду Рад. Зліва наліво: т.т. Буценко, Власенко, Шліхтер, Чубар, Петровський, Кагановиц, Радченко, Сухомлин, Сербиченко, Затонський, Клименко

ДО НАПАДУ НА РАДЯНСЬКІ ПОСОЛЬСТВА В ХІНІ

Радящі столиці протестують проти нападу на Радянські посольства в Хіні. На фотографії робітники харківських заводів біля театру ім. Шевченка, де відбувається Х Всеукраїнський З'їзд Рад

ЗЕЙДЕ МЕНДЕЛЬ

Оповідання І. Брейтмана

І.

МЕНДЕЛЬ що б не робив, то конче з виглядом явно демонстративним, що він, Мендель, у це діло абсолютно не вірить. І в усякому разі—здіймає з себе відповідальність за наслідки. Ви може подумаете, що у нас через те погані стосунки з Менделем? Нічого подібного!

Хіба хто собі може уявити клуб без Менделя? Хотів би я бачити таку людину, що могла б заплісти очі і уявити собі клуб без Менделя. Або навпаки—Менделя без клубу.

Може ви думаєте, що Мендель у клубі великий начальник? Ні! За штатом—Мендель сторож. Так таки просто сторож.

Але хто знає клуб і все клубне краще за Менделя? Кожне крісло, кожний портрет, кожний комплект шашок чи шахів, словом весь клуб Мендель знає на пам'ять, як післяобідню молитву.

І Мендель любить клуб. Зате ж і клуб любить Менделя! Він таки старий буркун, цей Мендель, але то нічого. Хто краще за Менделя ставить декорації? Га? Скажіть, хто? Хто для вистав дістає виконавцям усе потрібне? Хто визволив з біди Яшку Голанда, коли Яшка грав Чемберлена? Хм! Гарний був би Чемберлен без фраку. Ви думаєте, Мендель не дістав? Правда, то був тільки сурдуг, але яка різниця? Хіба Чемберлен ніколи не одягає сурдуга?

Мендель клуб одчиняє, він його й зачиняє. Потім ми разом ідемо додому. Треба вам сказати, що я останнього часу живу в Менделя на помешканню. Здебільшого ми йдемо мовчки, я попереджу, а Мендель за мною бадьоро постукує милицею. Але сьогодні мені хочеться балакати і я думаю, як би спокусити Менделя на розмову.

— Менделю!—починаю я.

— Що?—питає Мендель.

Я не знаю, що сказати далі. З язика раптом зривається:

— Менделю, якої ви думки про сучасний лад?

— Якої я думки про сучасний лад?—ліниво промовив Мендель. —Так, ніякої.

Я вже розумію, що питаю Менделя нерозумно і хочу змінити питання іншим.

— Менделю,—жваво кажу я далі,—а де вам зняли ногу?

— На позиції,—коротко кидає Мендель.

Цей старий хитрун не хоче зі мною розмовляти. Треба йому сказати, що, не зважаючи на мов завклубство, Мендель ставиться

ДО РОЗСТРІЛУ РОБІТНИКІВ НА ЛЕНІ 4 КВІТНЯ 1912 р.

Робітники „Лензото“ обмірковують пропозицію сенатора Макухіна прийняти умови дирекції „Лензото“ та стати до роботи

День птиці в Москві 27 березня. Діти їдуть у ліс вішати шпаківні

до мене трохи скептично. Але я твердо ухвалив розворушити сьогодні Менделя.

— Менделю, що ви робили до революції?

— До революції я був служником в синагозі,—несподівано для мене відповів Мендель.

— Хіба ви віруєте в бога?—запитав мене я.

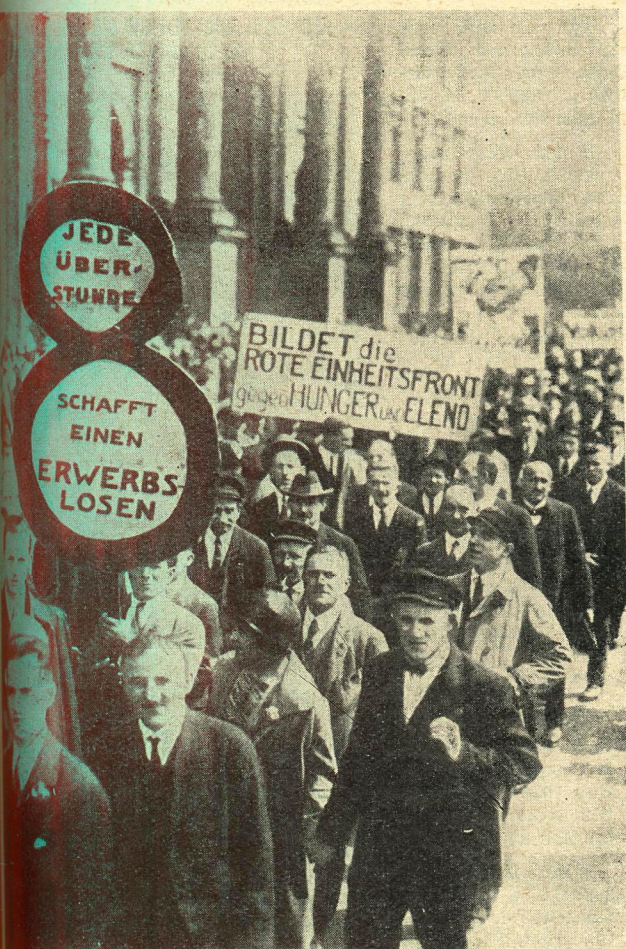
— А хіби ви не віруєте в бога?—питанням на питання відповів Мендель.

— Тепер ніхто не вірить у бога,—ухилився від одвертої відповіді.

— Пхе, ніхто не вірить у бога!—сердито кривиться Мендель.—Як у вас молодих, усе швидко робиться! Тисяч років був бог і люди вірили в нього, а тепер шах-мах—і вже нема бога! Все перевертає догори ногами, хочеш, щоб увесь світ стояв на голові. І скрізь і всюди у вас усе дуже швидко робиться. Раніш, наприклад, були народи. Були руські, були євреї, поляки, турки, татарини. Прийшли більшовики—і вже готово нема народів—інтернаціонал!

— А хіба це погано, що інтернаціонал?—підштрикую старого.

— А що тут добре, питаю я вас, скипів гнівом Мендель,—що тут добре? Взяли й вимішали всіх. Руський, єврей, поляк, каша—все вимішали в куті. Скажіть мені, наприклад, хто це ко-

Демонстрація безробітних у Берліні. На плакаті в цифрі 8 написано: Кожна зайва година праці робить одного безробітного

бачив, щоб єврейська дівчина пішла заміж за руського? Пхе! Пішла заміж?! Та де!! Просто пішла до нього і живе з ним. Хотіли перевернути світ, могли почекати, поки ми старі помremo. Ні, не так! Раз-два, шмей дрей, написали накази—і готово! Е-ех!—тяжким зітханням переривав себе Мендель і вже далі, до самого дому, ступав мовчки, наспушено спустивши очі до долу.

Я, признатись, не розумію гніву Менделєвого, але не наважуюсь його розпитувати. Видко тільки, що Мендель схвильований. Але чим?

II.

Мені вчора дався деньок. Так це був деньок! Несподівано прийшов заперець, що для якоїсь там конференції треба сьогодні дати виставу. Тож я з Менделем бігали по місту, як два автомобілі і скликали всіх на репетицію. Потім крути собі голову за костюми, потім за перуки. Потім за те, потім за друге. Нарешті, коли вже треба було починати виставу, то виявилось, що я забув удома п'єсу. Біжу. Прибігаю до дому, а в Естер, дружини Менделєвої, сидять гості. Якесь молода дівка з дитиною. Вони немов би злягались, коли я ввійшов.

— О,—кажу я до Естер,—я таки передам Менделєві привіт одважних гостей.

— Ой! Щоб я померма, як що ви зробите!—скрикнула Естер, немов її вожа ветромилі.

— В чім справа,—спитав я,—адже тут, здається не молодий кавалір сидить у вас?

— Почекайте,—спіймала мене Естер за рукава,—почекайте кажу я вам! Горе старій матері, якщо ви бодай слово скажете Менделєві, почекайте до завтра, я вам усе розкажу.

А гостя сидить і посміхається.

Я побіг на виставу і Менделєві нічого не сказав.

Тепер я сиджу за столом і роблю вигляд, що зацікавлений своєю книжкою. Але на правду сказати, то я чекаю, щоб пішов Мендель. Естер вовтузиться біля печі. Сьогодні п'ятниця, а тому в Естер вигляд, що вона зараз розірветься на частини.

О! Нарешті Мендель уже пішов. Зразу приступати до діла ніяково. Вона таки подумає, що мені дуже інтересно. Я вичекав кілька хвилин, а потім спитав так, між іншим.

— Хто це вчора у вас був, Естер, га?

— Ай, одчепіться зараз од мене!—заклопотано витягає Естер горшка з печі.

„Ага, от як, ти вже не хочеш сказати! Ну-ну!“—І я спокійно відказав:

— Ви не хочете сказати? Не треба! Я питаю собі в Менделє.

Естер кинула на мене злючий погляд, але миролюбно сказала:

— Що я з вами зроблю, коли ви цікавий, як стара дівка? Так як ви знаєте мого Менделє, який це божевільний, то це ще дуже мало, ви його зовсім іще не знаєте. Цей старий осел, як обіпреться на що-небудь, то хоч клич полк салдат, нічого не буде. Ця молода жінка, що була вчора у мене, то це наша дочка. Можете не робити такі очі! Що? У нас не могло бути дочки. Ну, так от уже три роки, як цей упертець із нею не розмовляє. Мало цього, він ще хоче, щоб я з нею теж не розмовляла. Но! Це вже дулю гарну я йому покажу! Яке мені діло, з ким воно живе? Вона таки живе з руським, так, без усякого весілля, але, дай боже, щоб усі чесні євреї жили не гірше. І в них синок, то це така лялечка, що другої такої нема на світі! Що ви скажете? Га? То він хоче, щоб я до моєї дочки не ходила, а моя дочка щоб до мене не ходила. І коли б він знав що вона до мене приходить, як його нема вдома, то тут був би такий тарарам, що треба було б з дому тікати.

Тут у печі зловісно зашипіло молоко, Естер сіпнулася туди на поміч. Я встав. Для мене було цілком досить. От, значить яке діло.

Сьогодні ж увечері, йдучи з клубу, питаю Менделє:

— Менделє, що робить ваша дочка?

Мендель спідлоба глянув на мене.

— А що їй робити? Живе.

— Менделє, а скільки років вашому онукові?

До нападу німецьких фашистів на робітничу демонстрацію. Оркестр союзу „Червоних фронтовиків“, що на нього згодом напали фашисти, поранивши кілька чоловіка

Мендель мовчить.

— Менделю, чого ви мовчите? Чи у вас уже такий поганий онук, що про нього навіть нема чого говорити?

— Що мені про нього говорити?—зітхнув Мендель.—Був час, коли я, старий дурень, думав, що от бог дасть, дочка піде заміж за гарного чесного єврея і у мене буде внук. Він буде ходити зі мною в синагогу, а коли вже підросте, я куплю йому на бал-мицтво молитовник, тфілен,—усе, що потрібно євреєві. Так таки воно й вийшло! Дочка живе з гоєм, а внукові два роки, то ще не було обрізання.

— Е, Менделю, на що йому обрізання, він і так проживе. Але Мендель знов замкнувся в мовчання.

III.

Четвергами клуб зачинено. Це наш день спочинку. Ввечері я пішов у кіно і коли повертався назад, потрапив під дощ. Але, що називається дощ! Уявіть собі моє здивовання, коли я приходжу додому і Менделя нема вдома, а Естер бігав з одного кутка в другий і ніяк не може знайти собі місця.

— Ой, коли б ви знали, що тут було,—нарешті вимовляє Естер,—що тут було! Розумієте, Кларочка забула, що в четвер мій гнобитель не йде в свій клуб, то вона прийшла. То це була картина! Треба було гроші платити, щоб тільки подивитись. Цей старий божевільний сидів біля столу, коли вона ввійшла; як він на неї подивився, то можна було подумати, що побачив малах-амовеса. таке в нього обличчя стало. А Кларочка й трохи не злякалась. Вона ввійшла собі в кімнату і сказала: „Здрастуй, папа“, буцім вони бачаться кожний вечір. А Волінька каже їй: „Мама, це зейде?“ *)

*) Зейде—дід.

Катастрофа на Аджарісухальській гідроелектростанції. Під час будівництва тунелю (недалеко Батума) стався обвал. На фотографії—вхід до тунелю гідроелектростанції

Тут уже мій Мендель забалакав. Взяв Воліньку на руки і говорить: „А звідки ти знаєш, що я твій зейде?“

В цей час у двері постукали. Естер перервала своє оповідання й пішла відчинити. До хати входить Мендель, швидко й мовчки роздягається і лягає спати.

Вночі була гроза. Я прокидаюсь і чую, як Мендель перевертається, перевертається, потім зітхає.

— Менделю, чого ви не спите?—питаю я.

Мендель озиралось в мій бік.

— Скажіть,—питає Мендель,—як ви думаєте, він не міг простудитись?

— Про кого ви кажете, Менделю?

— Про кого я можу казати, як не про мого онука? Він, здається, трохи промок на дощі.

Мені через щось захотілось голосно й весело реготатись. Ой, старий Менделю подумав я,—ти здається, з а р а з сам ставш до гори ногами!

Вранці прокидаюсь — Менделя вже нема. Естер з таємниче-урочистим виглядом переможно мені заявляє:

— А? Що ви скажете, як його пробрало? Вчора він пішов її проводити, а тепер уже побіг туди довідатись, чи не простудився Волінька.

— Естер, з вас могорич! — кажу я.

— Правда, могорич!—погоджується Естер.

Сьогодні ввечері вперше за два роки Мендель заїздився в клуб.

— Менделю,—зустрічаю я його,—що це значить?

— А що?—відказує Мендель.—Коли я раз за три роки був у гостях у моєї дочки, то я таки трохи засидівся. Онука, який шеймін син, він мене всього тільки один раз бачив, то він уже називає мене зейде.

Далі Мендель мовчить, а потім додає:

— А знаєте, вони не погано живуть, зовсім як муж жона.

Як повертаємось додому, Мендель мені каже:

— А знаєте, у нього через тиждень іменини, у мого онука, два роки йому став. Як ви думаєте, коли я йому куплю маленького барабана, як у цих, що ходять із червоними краватками, то це підійде? Га?

З рукопису переклав О. Д-к

ДО ІТАЛО-ЮГОСЛАВСЬКОГО КОНФЛІКТУ

Диктатор Албанії Ахмед Зогу

Прем'єр-міністр Югославії Сполаякович

РАДІЙ ДЛЯ ВСІХ

Дивотворчий елемент — радій — з часу відкриття його в 1899 р. Складовською-Кюрі спричинив велетенський поступ у точних природознавчих науках. Радій дозволив науці точно встановити будову атома матерії, те, що він складається з атомного зерна (протона), подібного до сонця в сонячній системі, і певного числа зв. електронів, найдрібніших, неподільних частинок матерії, подібних до планет, що бігають навколо свого сонця.

Величезну роль відіграє радій також у медицині. Радій відзначається тим, що випускає з себе три сорти незримого матеріального проміння — альфа, бета і гамма. З них бета-проміння широко вживається для лікування цілої низки хвороб, от як саркома, рак т. ін.

На превеликий жаль, радій — надзвичайно дорогий елемент. 1 грам радія коштує 50 тисяч карбованців, і за уважними підрахунками всіх відомих родовищ радія — його можна здобути що найбільше 400 грам у цілому світі. Завдяки мізерній кількості здобутого радія затримується поступ науки, а рівночасно не можуть користатися з радія хорі з широких незможних мас.

Становище могло б радикально змінитися, коли б знайдено брло способу виготовляти радієве бета-проміння штучно. І от це завдання можна нині рахувати за розв'язане. Розв'язав його американський учений, д-р Уільям Д. Кулідж.

Ще в 1869 р. вчений фізик Гітторф вияснив, що коли перепускати електричний розряд через рурку з розрідженим газом, то катод (негативний кінець провода) цієї рурки розсипається і вилучає проміння, назване катодним.

В 1885 році другий славний вчений, Крукс, висловив здогаду, що катодне проміння — щось на зразок дощу з найдрібніших частинок матерії, набитих негативною електрикою. А після відкриття радія вияснилося, що його бета-проміння і катодне проміння — те саме.

І відтоді повстало завдання якось випустити катодне проміння на волю з рурки, бо через її скло воно не проходило.

Вчений Герц запропонував зробити для цього в крутосійній рурочці тоненьке „віконце“ з металу. Але це здавалося неможливим завданням: зробиш „віконце“ — розсипеться тонким, щоб пропускати електрони катодного проміння, то його руйнує зовнішній нагніт атмосфери; зробиш товщим, то не пропустять електрони.

З цієї технічної заморочки і знайшов щасливий вихід у минулому році д-р Кулідж.

Як видно зі схеми, його

ки від електронів катода.

Анодом є нікелевий диск діаметром на 75 міліметрів і товщиною на якусь тисячну міліметра. Атмосфера давить на нього з силою близько 50 кілограм. Цей нікелевий диск налютовано на товсте кільце з інвару, особливо го металу, що майже не реагує на зміни температури. А в інварове кільце влютовано стільникові ґратки з молібдена. Таким чином атмосферний нагніт на нікелевий диск-анод передається на ці ґратки. Інварове кільце переходить в інваровий же патрон, що влютовується в скло рурки. В безпосередньому суспільстві з кільцем проведено змійовик для охолодження анода водою. Це охолодження потрібне тому, що електрони, витворювані напруженням 350.000 вольт, пробивають нікелеве анодне вікно з шукткістю 250.000 кілометрів за секунду і дуже розігрівають його.

Пурка Куліджа продукує вільного катодного проміння (чи бета-проміння радія) стільки, скільки могла б дати ціла тонна радія і значіння її зрозуміло тим більше, що радія досі здобуто лише декілька сотих грама.

Як що катодним промінням освітлити шматок мармuru, то він починає світити померанцевим сяйвом, і світиться так кілька годин після того. А з цього сяйва б'ють блакитно-білі іскри. Кухенна сіль під катодним промінням рудіє. Смола, кристалічний кальцій, целулойд, поташ і інші річовини в катоднім промінні горять. Шкло набуває ніжно-бузкового забарвлення, як у шибках столітніх будинків.

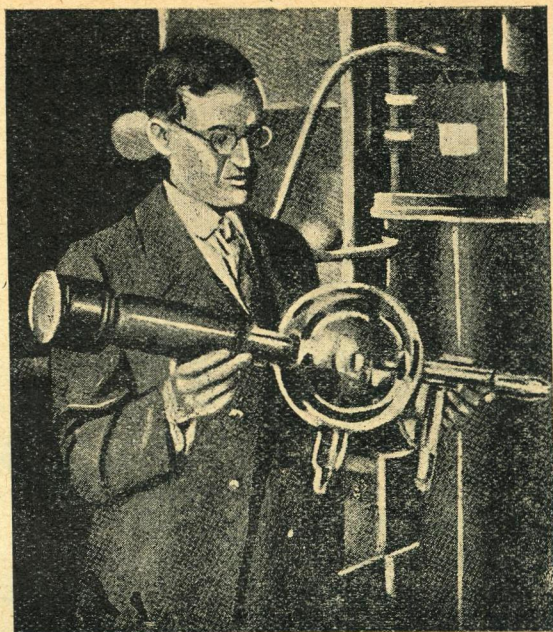
Особливо цікавим є ефект освітлювання катодним промінням ацетилена. Під його впливом цей газ перетворюється в рудий порошок, до такої міри міцний, що його досі не пощастило розвести ніяким розчином. Цей порошок охоче осідає на залізні предмети, покриваючи їх тонким твердим лаком, що цілковито забезпечує залізо від іржавлення.

Мікроби й комахи під катодним промінням моментально гинуть. За 1 секунду освітлювання вухо труся опеклося; через два тижні почало рости нове волосся, виросло довше ніж було і до того ж — сніжно білого коліру.

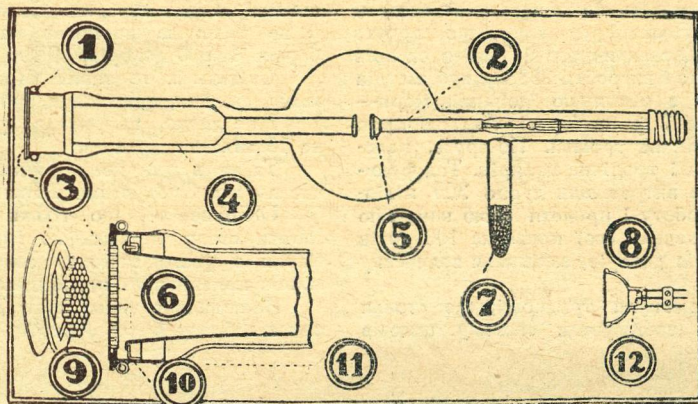
Перспективи експлуатації катодного проміння — безмежні. Принаймні вже й нині ясно, що напр. у медицині воно радіє і рентгенівське проміння цілковито здає в архів.

Дешеве ціною, воно робить дивотворчі властивості бета-проміння радія приступними не тільки для багатих буржуа, а й для найширших мас незможного трудящого люду.

Е. К.

Д-р Уільям Кулідж зі своєю руркою

Загальний вигляд і деталі рурки катодного проміння: 1. Змійовик для охолодження анода водою. 2. Катодний екран. 3. Анод — нікелевий диск, що грає роль вікна. 4. Мідяний анодний екран, що забезпечує скло рурки від електронів. 5. Катодна шапка для того ж. 6. Стільникові ґратки з молібдена, що приймають на себе атмосферний нагніт на анодний диск. 7. Вбирач газів, з товченого деревного вуглю. 8. Катодна шапка. 9. Інварове кільце. 10. Інваровий патрон. 11. Злютоване скло з інваром. 12. Тунгстеновий провід катода.

рурка складається з двох циліндричних частин, сполучених посередині кулястим розширенням. Катод з тунгстена, що роспікається до білоговогню, вміщено в заглибленню металічної шапки. Вона не дозволяє електронам пробити скло рурки. Проти катода наставлено мідяну рурку, що йде аж до анода (позитивного кінця проводу до рурки). Ця мідяна рурка — теж екран (анодний), що так само забезпечує скло рур-

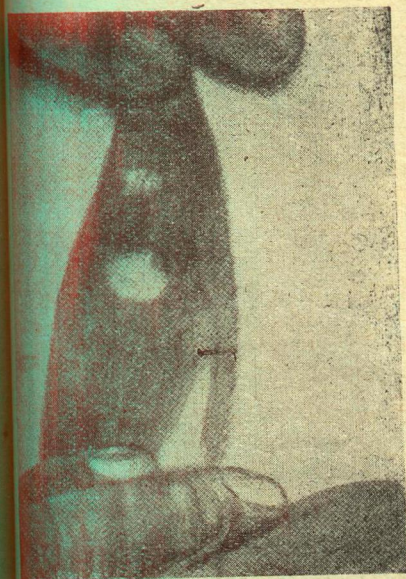
ває ніжно-бузкового забарвлення, як у шибках столітніх будинків. Особливо цікавим є ефект освітлювання катодним промінням ацетилена. Під його впливом цей газ перетворюється в рудий порошок, до такої міри міцний, що його досі не пощастило розвести ніяким розчином. Цей порошок охоче осідає на залізні предмети, покриваючи їх тонким твердим лаком, що цілковито забезпечує залізо від іржавлення.

Мікроби й комахи під катодним промінням моментально гинуть. За 1 секунду освітлювання вухо труся опеклося; через два тижні почало рости нове волосся, виросло довше ніж було і до того ж — сніжно білого коліру.

Перспективи експлуатації катодного проміння — безмежні. Принаймні вже й нині ясно, що напр. у медицині воно радіє і рентгенівське проміння цілковито здає в архів.

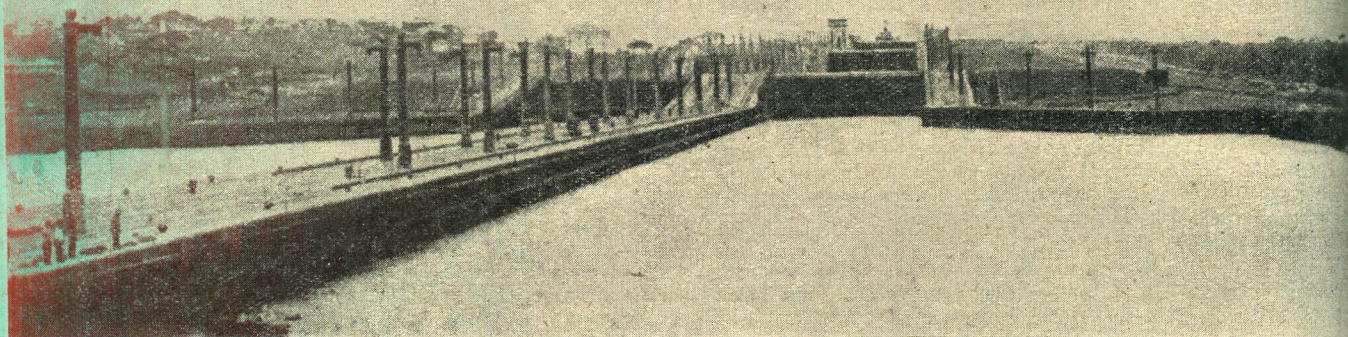
Дешеве ціною, воно робить дивотворчі властивості бета-проміння радія приступними не тільки для багатих буржуа, а й для найширших мас незможного трудящого люду.

Е. К.

Біле волосся на вусі труся, що виросло після катодного проміння

Панамський канал

Шлюзи Панамського каналу з боку Атлантичного океану

ПАНАМСЬКИЙ КАНАЛ — один з найкращих творів буржуазної техніки. Він став на місці Панамського межимор'я, перетнувши досить високу місцевість. Почала будувати його в 1882 році французька компанія за проєктом славного творця Суецького каналу — Фердинанда Лесепса. Але французам не пощастило довести будівництво каналу до кінця. Посамперед тому, що проєкт Лесепса передбачав сполучення Атлантичного й Тихого океанів на однім рівні, для чого треба було б вигребти 288 мільйонів куб. метрів землі і крім того мати мороку з ріжницею допливів моря — 10 ф. на березі Тихого і лишень 2 ф. на березі Атлантичного океану. Це коштувало б дуже великих грошей. По-друге, наперешкод стали жовта пропасниця і тропічна малярія. Так французи, загубивши чимало людей та витративши дурно 300 мільйонів доларів, мусили залишити роботу і продати свою концесію американцям. Американці забезпечили свої права на 100 років і, витративши лишень 375 мільйонів доларів, закінчили величезну будову в 1914 році.

Американці дуже просто оминули труднощі, що стояли перед проєктом Лесепса. Вони застосували систему шлюзів і загородили ними річку Chagres шлях до моря. Тоді вода з неї утворила найбільше в світі штучне озеро Gatun. Шлях каналу пішов через це штучне озеро, через річку Chagres та озеро Miraflores і тому з 50 миль для самого каналу довелося прокопувати тільки $9\frac{1}{2}$ миль. Перед роботами американці проклали поруч майбутнього каналу залізницю і одночасно оздоровили місцевість од малярії та пропасниці, не пошкодивши залити всі хоробливі багнища нафтою.

Американська буржуазія знала, чого бажала. Панамський канал дав їй спроможність скоротити шлях між берегами Америки, сполучити водою Нью-Йорк з Сан-Франціском, західний беріг Америки наблизити до Європи і східний до Азії. Цим заощадувалися величезні кошти, що їх потребували зайві місяці плавби

— на обхід Південної Америки. Північно-Американські Сполучені Штати не тільки заощаджують великі суми на власному пароплаванні, а ще й щорічно заробляють мільйони від експлуатації Панамського каналу.

З кожного пароплаву чи то торговельної флоти, чи то військової, Півн. Америк. Спол. Шт. беруть подорожне мито, та й не мале: за пароплав на 15.000 тонн Сполучені Штати беруть 10.000 доларів, 20.000 карб. на наші гроші.

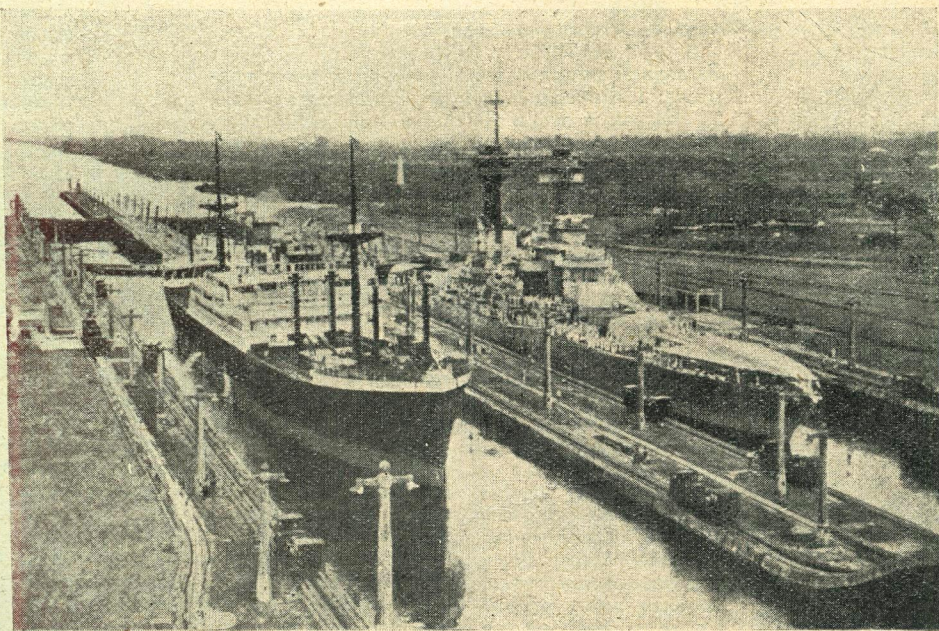
Скільки ж то таких пароплавів пропливають Панамським каналом щодня, що місяця, що року?

І не дивно, наприклад, що за 1925 р. цього мита зібрали на 18 мільйонів доларів.

Та не в цих комерційних баришах уся вага Панамського каналу для Сполучених Штатів.

Основне — те, що тільки після відкриття його Сполучені Штати стали справжньою імперіалістичною державою, бо тільки з цього моменту американська флота здобула змогу вільно маневрувати по обидва боки Штатів, в обох океанах.

Панамський канал став для Спол. Штатів Америки тим чим в Гібралтар для Англії.

Пасажирський пароплав і американський крейсер розминаються в шлюзах

І зрозуміло, що вашингтонські слуги хазяїнів з Волл-стріту охороняють його з надзвичайною увагою.

Обидва кінці каналу — Коломб на Атлантичному океані і Бальбоа на Тихому — збудовано як першорядні морські бази, що можуть брати в ремонт найбільші крейсери.

По кількох фортих зі стратегічними гарматами обороняють підхід до цих баз як рівно ж і безліч ескадріл бойових аеропланів та підводних човнів ні на хвилину не покидають зони каналу.

Але... що значать усі ці запобіжні заходи саме

тепер, в часи газової війни? Занадто великі інтереси прикуто до цього 50-ти мильного річка, щоб можна було покласти хоч би й на найбільш досконалу оборону його.

Тут може допомогти тільки резерв.

Повторити ж Панамський канал можна тільки в Нікарагуа. Звідси стають зрозумілі нинішні вперті зусилля Сполучених Штатів слідом за Панамою прокопнути й її сусідку, так само гірбищенську республіку Нікарагуа.

* * *

Скажимо ще кілька слів про те, як відбувається рух через Панамський канал. Як ми вже зауважували, основний момент його — шлюзи.

Їх збудовано парними, щоб можна було вільно розминутись, чи підіймаючись, чи опускаючись, двом пароплавам. Кожний із шлюзів може і підняти і опустити. Велика червона стрілка на котромусь шлюзі, праворуч чи ліворуч, вказує, який з них у цю хвилину вільний. Ввійшовши в перший шлюз, пароплав зупинився; позад нього відно замикається стіна на 30 футів заввишки. Пароплав — неначе в величезному склепі на 100 футів завдовжки і 110 ф. завширшки. Лед-

ве замкнулися велетенські ворота позад пароплаву, як перед ним поволі розкриваються другі, — в сусідню камеру. Вода швидко прибуває, підносячи пароплав угору. А щоб він не розгойдався, його ланцюгами утримують посередині камери з обох боків її. Коли рівні могутні електричні локомотиви. За 8 хвилин рівень води в камері з пароплавом зрівнюється з водою в сусідній камері, пароплав вільно переходить туди і т. д. Таких шлюзів на кілька миль від Бальбоа до Колону збудовано три.

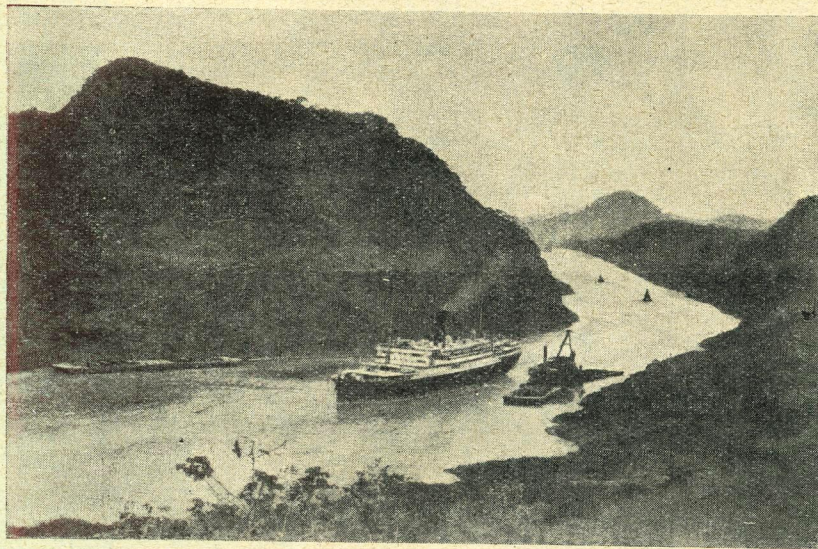
Перехід через шлюзи відбувається без ніякого галасу, метушні, біганини і т. д. — спокійно, вільно, з нечуваною чистотою, точністю до хвилини. Ви не скажете, як, хто та коли всім орудує. Персоналу що обслуговує шлюзи, навіть якое непомітно.

Керує всією роботою на кожному шлюзі всього лише один інженер, що мешкає в будинку посеред кожної пари шлюзів. В одній з кімнат цього будинку стоїть великий мармуровий стіл. На тім столі зроблено точну модель пари шлюзів, що ними завідує той інженер. Коли до першого шлюзу входить пароплав, то за допомогою електричного сполучення на столі до найменших дрібниць повторюється все те, що відбувається в камерах шлюзів. Вода переливається в скляних резервуарах точнісінько так само і в ту ж хвилину, як і в самому шлюзі. Інженерові навіть нема чого виходити з хати, щоб простежити всю операцію. Він, сидючи біля столу та лагідно пахаючи сигару,

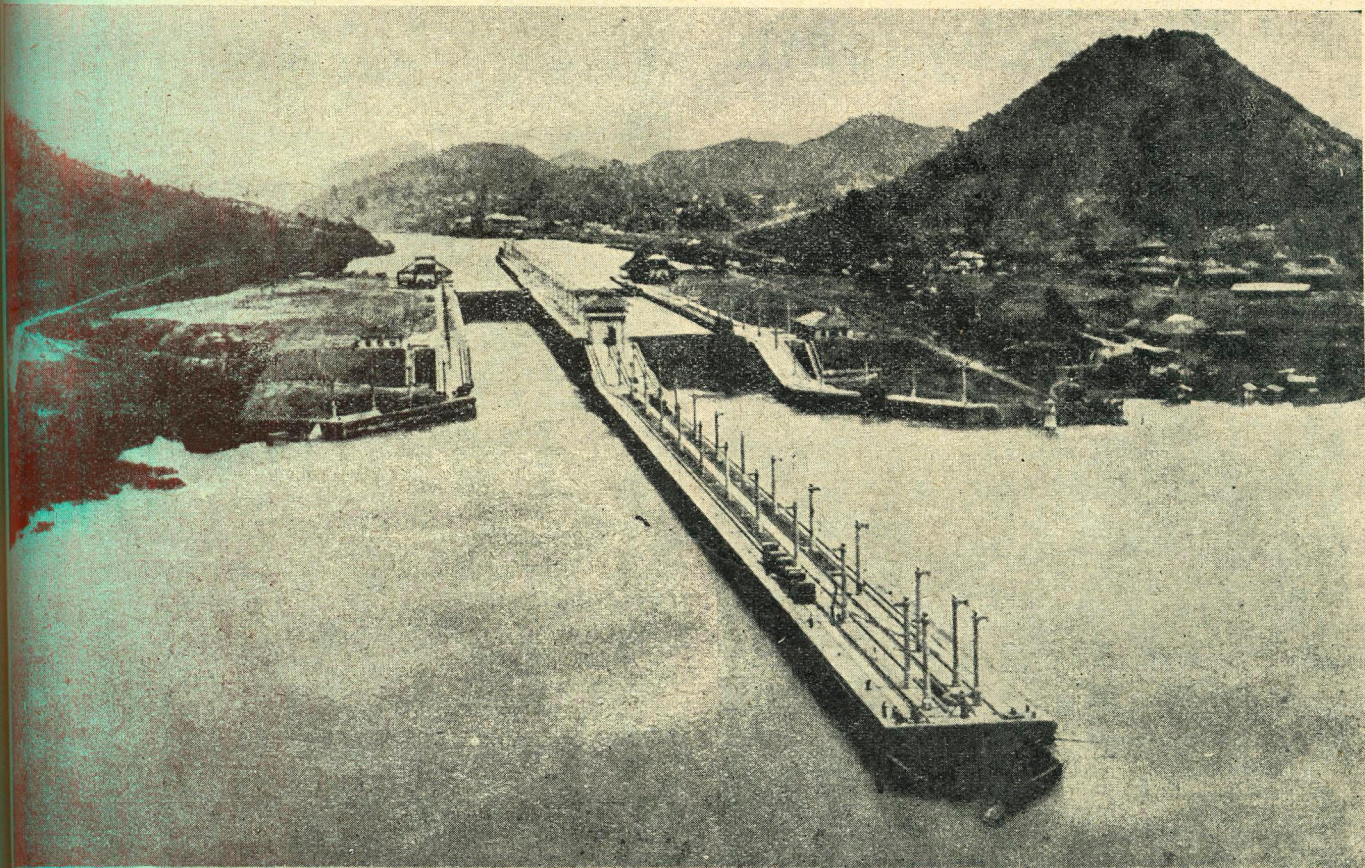
тільки періодично простягає руку, щоб натискувати електричного гудзика. Вода, земля, електрика підвладні найменшому його дотикові.

Щось подібне і, очевидно, в тім же американським виконанню матимемо через 4 роки і ми в самім серці Радянської України. Адже гасло транспортної частини будівництва Дніпрельстану — морський шлях аж до Дніпропетровська.

Л. Б.

Частина Панамського каналу з річища Rio Chagres

Шлюзи Панамського каналу поблизу озера Miraflores

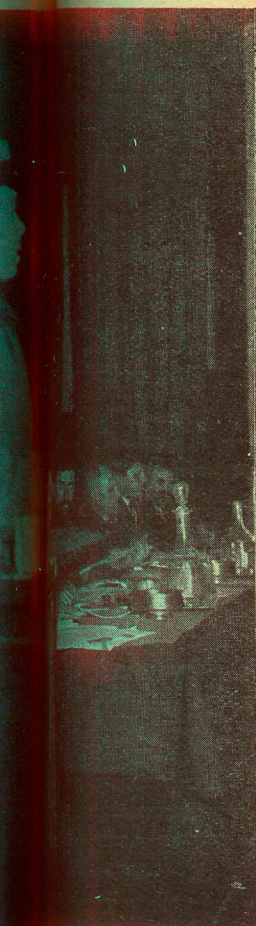
Х-й Всеукраїн

В мандатній комісії. Посередині—голова ЦВК-у АМСРР тов. Воронович

Відкриття З'їзду. Посередині вгорі представник Червоної армії

ський З'їзд Рад

проти нападу на радянські установи в Пекіні та Шанхаї

Група учасників з'їзду, зліва на право: т.т. Медведев, Поляков, Зайцев, Каганович, Карлсон, Мойсєвко

ТАНУ-ТУВА

В САМОМУ центрі Азії, між Сибіром (Мінусинський край) і Монголією, кілька років тому виник самостійний державний організм — Тану-Тувинська Республіка. Колишня урянхайська провінція ханської імперії, після 1911 року — автономна Монголія, що раніше була колонією царської Росії, тепер — ціла невеличка держава.

До цієї майже невідомої країни торік улітку в Москві відрядили антропологічну експедицію, під головуванням проф. Московського університету В. В. Бунака.

Тану-Тува — це гірська країна, чия походження заховалося десь у тумані давньої старовини. Лежить вона оточена з Півночі і Сходу Саянами, Алтаєм — на Заході і пасмом Тану-Ола на Півдні. Тут, у цій країні кількома джерелами, що потім зливаються в річку — бере початок Єнісей.

Природа цієї країни надзвичайно різноманітна. Болотисті й тундрові верхів'я гір змінюються смугами непролазного чаптового лісу, а в долині Єнісею цей ліс поволі змінюється на лісостеп і нарешті переходить у степ, навіть у сухий, солончаковий степ. Розлогі луки з роскиданими подекуди невеличкими модриновими гаями по скелястих згір'ях — надзвичайно мальовничі і нагадують розкішний парк. Мислівські багатства країни не ті вже, що колись, а все ж багато ще там найцінніших соболів, видир великих лісових хижаків: ведмедів, вовків, лисиць. Руські колоністи ловлять диких маралів (сибірський олень) і тримають їх по великих загородах. Роги цих маралів під час гону сповнюються полових гормонів; їх зрізують величезними партіями і продають у Хіну, там бо з них виробляють якісь цілющі ліки. Найцінніший там і дуже ходовий товар — хутра. Це відіграє там роль грошей, молода бо республіка не має ще своєї грошової системи.

Отже, там замість грошей іде хутро, хутро вевірки, що величезну кількість його споживає Хіна, Монголія, Сибір, навізамін тих товарів, що їх потребує тувинець. Тобто, головним чином: чай, тютюн, а також бавовняні тканини. Торг — переважно міновий.

Людність країни — тувинці; крім тисяч десятків руських колоністів, тувинців — до 70 тис. (з них більше половини мешкають у долині річки Кемченка та Єнісею).

Цей невеличкий народ, з мовою турецького коріння, зосередився переважно по долинах великих річок та по передгір'ях. Він вкупі зі своїми чердами що сезону регулярно й періодично мандрує на інші місця.

В південних степових районах тувинці хліборобствують, але дуже примітивними способами й засобами. Їм навіть не вистає на власні потреби.

Тувинці-оленьярі. Дитина тувинця верхи на оленю. Вгорі — релігійний танок лам (свято „Майдер“), малюнок художника О. Амосова

Свято „Майдер“. Лами змагаються в стрілянню з лука

Шаманка в „парадній“ одежі

Матеріальна культура тувинців, докладно вивчена експедицією, має загальний характер, властивий усім алтайсько-саянським турецьким племенам, але має й деякі порайонні відзнаки. Найтиповіша ця культура в долині річки Бейкема, в районі Тоджі. Житло їхнє тут — це гостроверхі, вкриті березовою корою, пересувні юрти-сепачики. За невеликим винятком, усе хатнє начиння — дерев'яне, одяг — зі шкур свійських тварин та гірського козла.

По гірських верхів'ях мандрують оленярі, — це найпівденніша в світі смуга оленярства. Тоджинський олень більший за свого північного родича. Він всебічно обслуговує тувинця. Останній їздить на ньому верхи, перевозить вагу, використовує його шкіру, вовну, роги, і нарешті — як молочну тварину. Словом, олень дає оленярові всі потрібні засоби для життя.

Все начиння в юрті тувинця — виключно з березової кори.

В південному районі житла вже монгольського типу — круглі, вкриті повстю. В хатньому начинні більше залізних виробів; одяг — з привезених із Хіни тканин. Між цими районами чимало в характерних перехідних та змішаних форм.

Тувинці, як і всі інші напівкультурні мандрівники, майже не збільшують свого приросту, навіть можна сказати, що кількість їх зменшується.

Харч дуже злиднений. Тувинець споживає не більше третини того, що потрібно європейцеві для його животіння. Зелени й овочів майже зовсім бракує їхній страві. На цілий день тувинцеві вистачає кілька чашок чаю, звареного з молоком та сіллю — за азійським звичаєм, та ще (не завжди) кількох жмень смаженого пшона. Зате, коли пощастить їм на полюванні, тоді вже — бенкет. У величезному казані варять з усіма тельбухами порубану на шматки тушу (здебільшого дикого козла) і тут же до чиста її з'їдають.

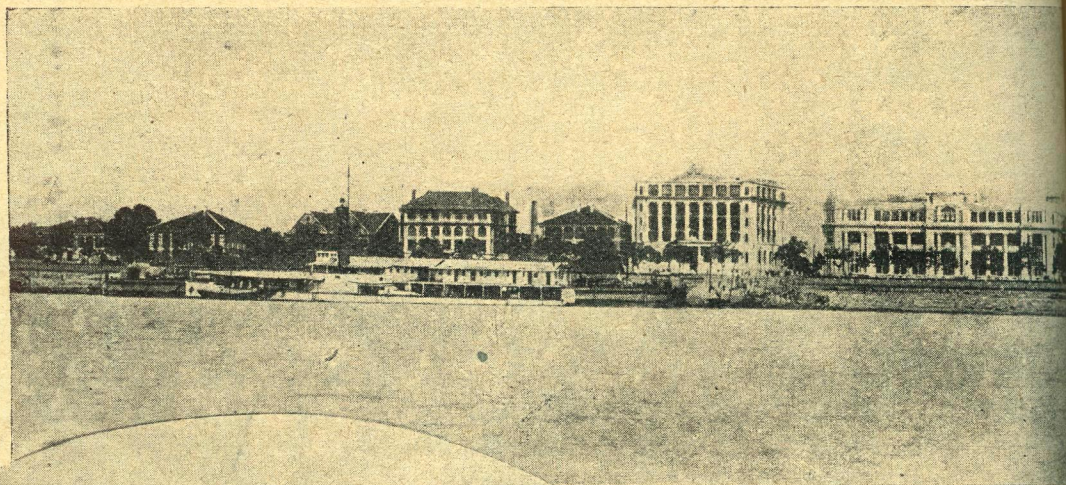
Шлюб — поняття чистісінько господарське. Хто тільки заплатить батькам молодої калім (викуп), той може приїхати і ночувати з молодою.

Та батьки не дуже вибагливі щодо цього, і позашлюбні діти такі ж бажані, як і шлюбні.

Офіційно тувинці — ламаїсти, тільки лами їхні — поганий зразок монгольських. Тувинці механічно переймають обходи, навіть не розуміючи змісту. Шаманські традиції міцні, і ламаїзм з ними добре мириться. Уряд молодої республіки вживає енергійних заходів для європеїзації країни.

Експедиція проф. В. В. Бунака вивезла з неї великі колекції етнографічних речей, мазків, крові, гіпсових масок, точних зарисовок коліру людности, багато малюнків та ін.; ці матеріали передано до антропологічного інституту Московського університету, де їх нині досліджують.

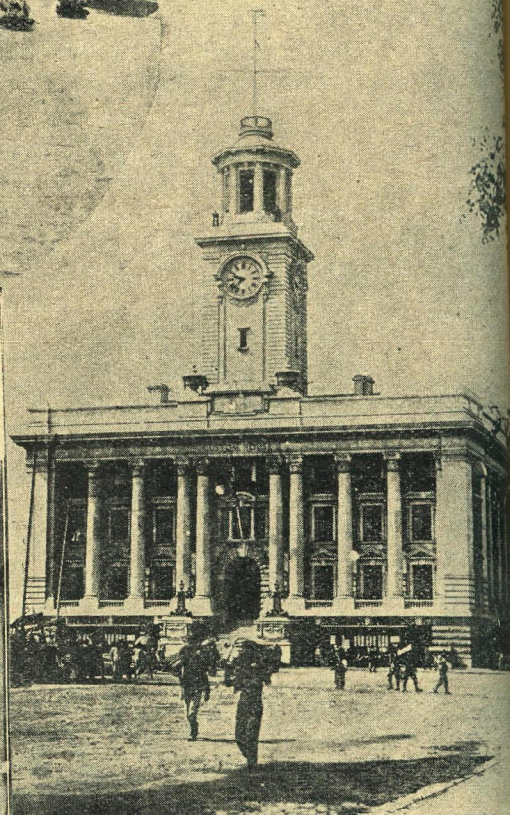
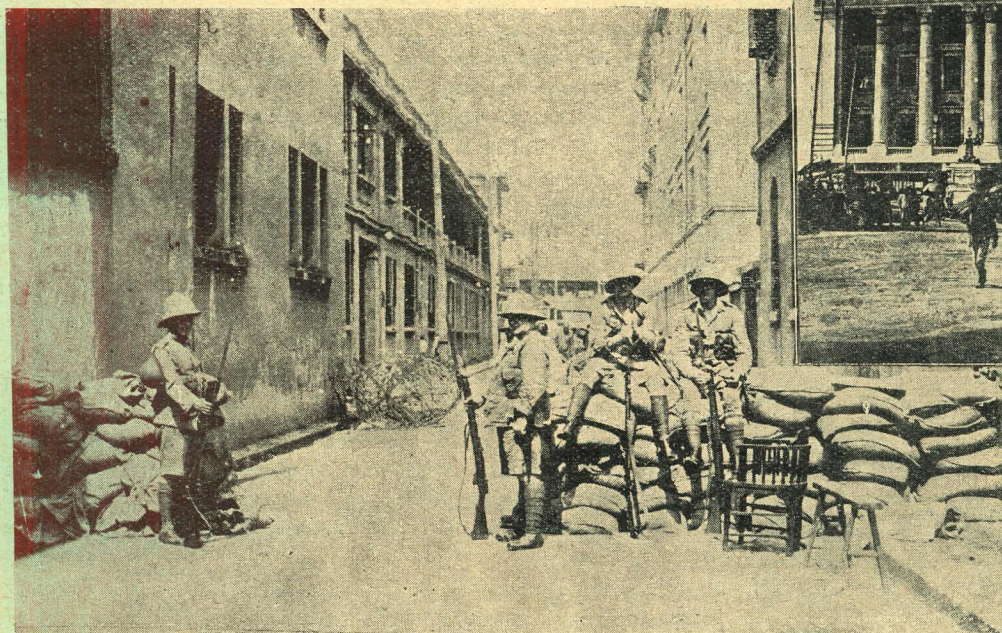
— ДО —
ПОДІЙ
— У —
ХІНІ

Набережжя в Ханькоу

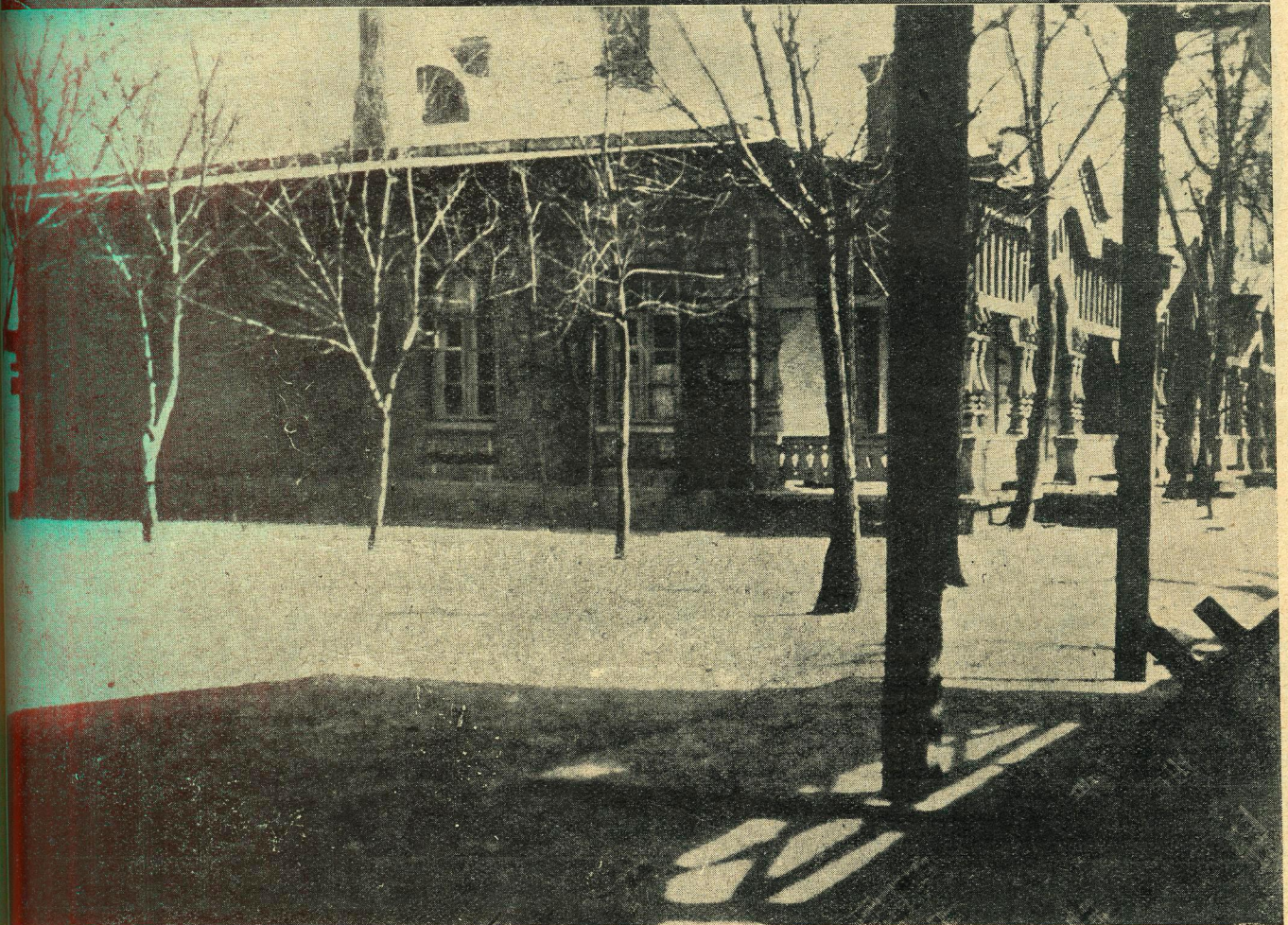

Кантонське військо на р. Ян-Цзе

Будинок читниці в Ханькоу

Ліворуч—англійські салдати біля барикад, що відмежовують хінські квартали від чужоземних у Шангаї

Вгорі — будинок Радянського представництва в Пекіні. Нижче — канцелярія радянського військового аташе, погромлена хінеськими поліцьями

А С Л О

З М О Р Я

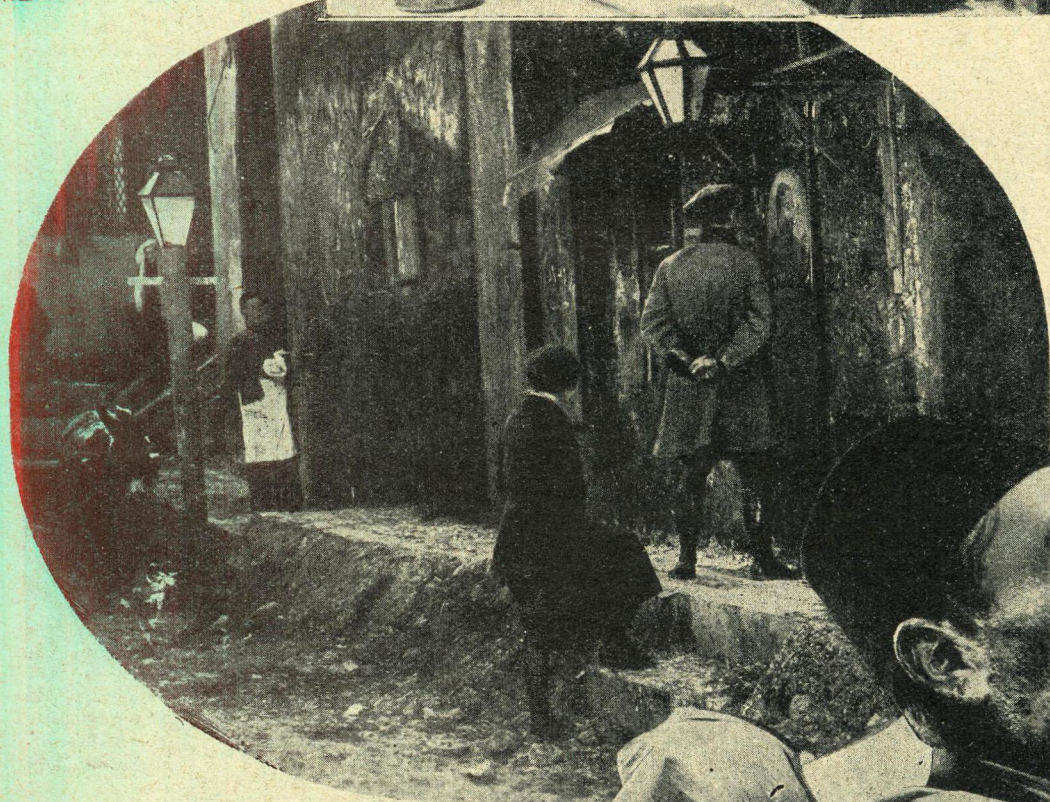
поміщика йому стала людина, що якось запропонувала дочку руського генерала лише за 100 доларів і цим завоювала його симпатію.

* *

Не сумно старому доглядачеві маяка доживати віку. Раз у раз одвідує його внук Лєонька, і тоді суворі стіни маяка дужо повертають Лєоньці його юнацький голосний сміх.

Лєонька — радіоаматор. Та Лєоньці не щастить: його саморобний радіоприймач ніяк не спроможеться виправдати навію. А друге — за батьком немало йому просвітки, ніяк не поладнає з ним Лєонька.

Революція здавалося, обмінула цю зачер

Нарис Г. Р.

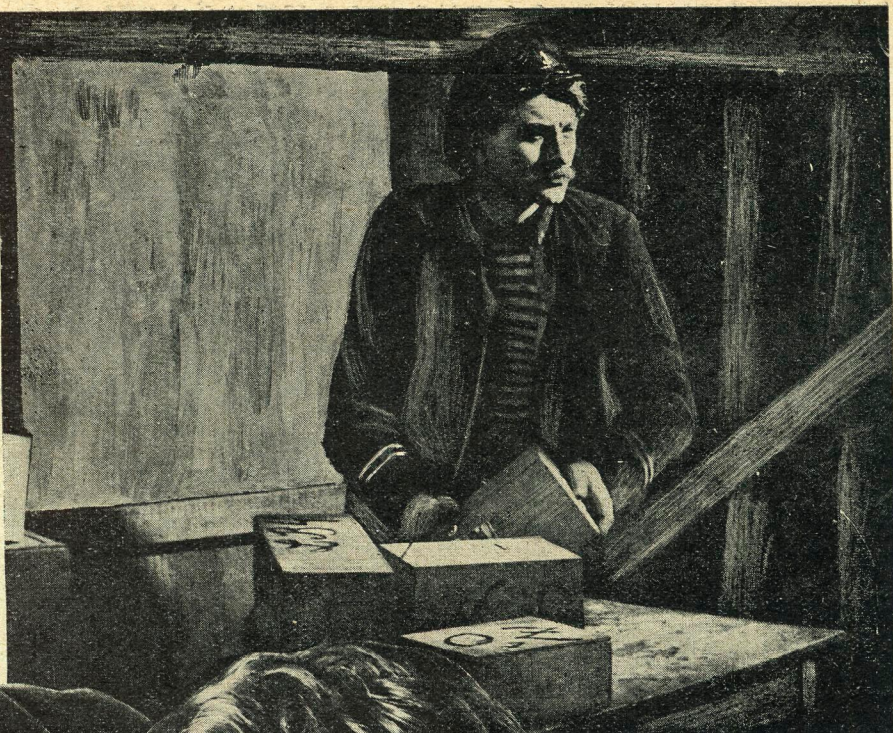
НАЧЕ пір'я з двоголового орла, обскубаного червоним соколом повстань, так розліталась Європою еміграція, заповняла міста, що тяглися берегом Чорного моря, ростеклася і переплутаними вулицями Константинополю.

Рибников теж опинився в цьому місті. Він шукав покупця на свого нафтового пароплава, що залишився в руках більшовиків. І покупець знайшовся. Це була велика американська фірма „Стандарт Ойл“, що мала загірбуші руки і туго набиту кишеню. Було складено ганебного контракта з умовою, що пароплав за 15 день буде в Константинопольському порті, і Рибников одержав відповідну кількість кредиток. А для діла не довелося й вишукувати собі товаришів. За

шоретку людину, вона ніяк не вплинула на її свідомість, бо всі події, що не торкалися Кожухова особисто, топилися поперозі до нього в кухліві горілки, що її він смоктав день-у-день. Колись він працював на доглядача складів Рибникова і тепер був одним його співучасником. Через п'ять років він мав подати гасла турецькій фелюзі, а на ній прибудуть п'ятеро змовців.

В маленькій, брудній циліюрні, під маскою хазяїна циліюрника переховувався колишній матрос, бунтар, що його давно рос-

тований Лёня миттю опинився на березі, на тім місці, де гойдався в чорному повітрі вогник сигналу, і зустрів Біллі, що примазався до банди за моториста. Наче молоді півні дивилися вони на себе

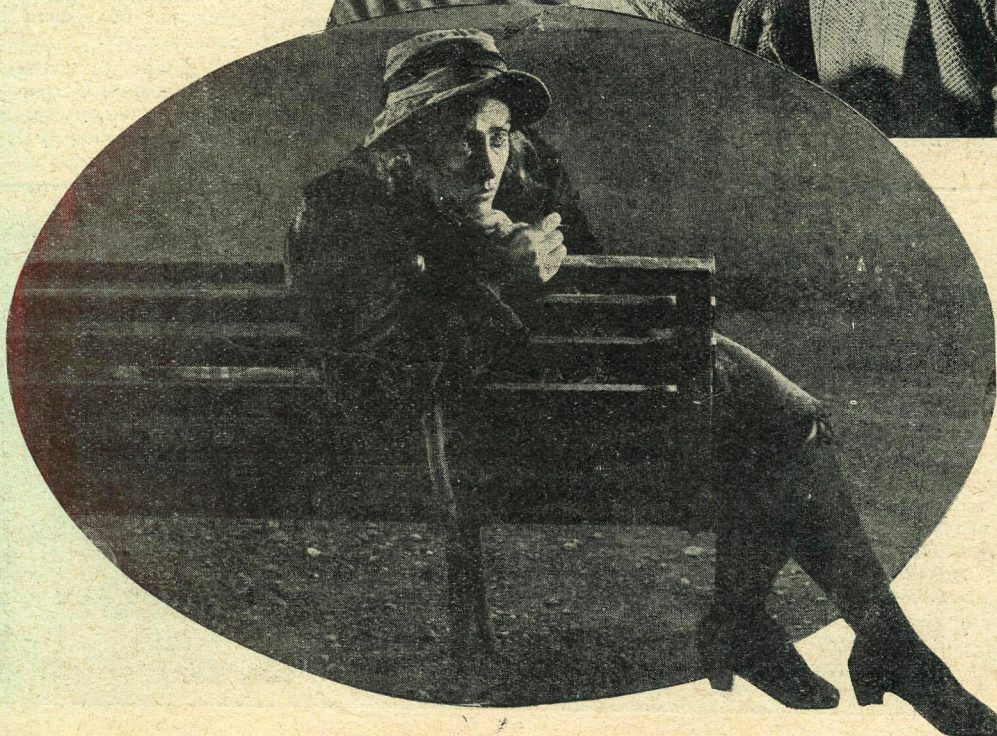

дукувала константинопольська поліція — Біллі Стронг. Рибников заскочив до нього поголитися і був такий необережний, що витяг умову з „Стандарт Ойл“, щоб ще раз посмакувати обіцяні 50 тис. доларів.

Лише чотири літери — СРСР — заважав спостережливий Біллі, але й це було досить, щоб зацікавити його, зосередити на собі його увагу. Вже на вулиці наздігнав Рибникова Біллі і повернувшись ніби заплутаного папірця, — а перед цим пам'ятав чітко зафіксувати його зміст.

Справою однієї хвилини було для Біллі перебрисати зображення матросів, а ще через кілька хвилин він опинився в таверні, куди прийшов Рибников наймати фелюгу. Біллі за всяку ціну ухвалив собі закрити бандитів.

Лёня з вежі яка побачив гасла, що його батько мав фелюзі. Зди-

де-кілька хвилин, поки Біллі не побачив у Лёні значка — Леніна. Простяглися руки і зустрілися в міцному стисненні.

Лёня з дідом по вечері примостилися слухати концерта з Москви але раптом концерт увірвався і в вуха вдерлися гри моторошних літери S.O.S. — „рятуйте наші душі.“ Десь затопав пароплав.

РАДГОСП „ЧЕРВОНІЙ ФАКЕЛ“

Піонери на вільному повітрі

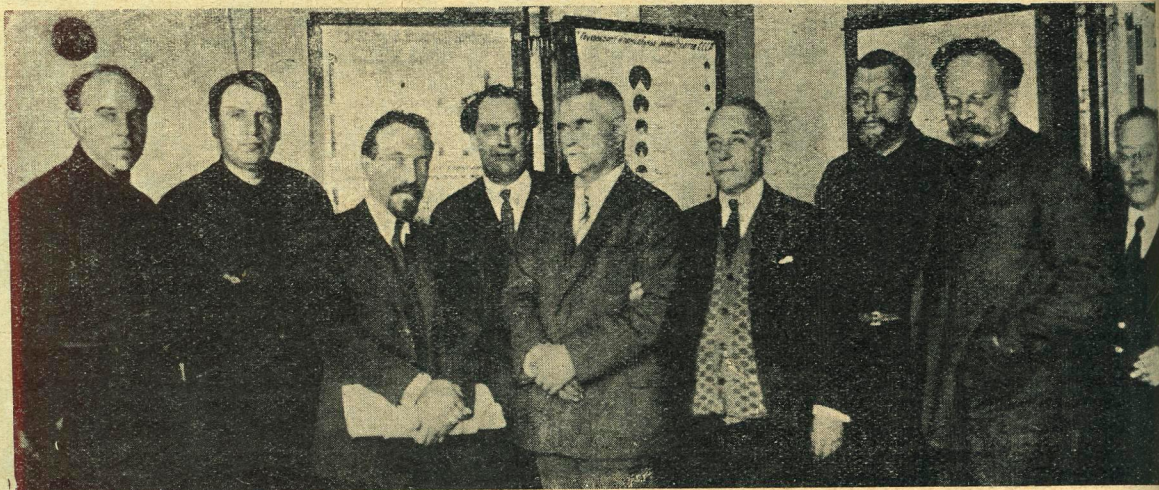
Вгору—всеняні роботи в садку. Внизу—самі ріжуть дошки

Радгосп „Червоний Факел“ організовано в 1922 р., в колишньому маєтку князя Святополк Мирського в Люботинському районі Харківської округи. Нині підпорядковий він Украдгоспоб'єднанню. Найголовніша галузь виробництва його—садівництво, але є також і допоміжні, от як бджільництво та невеличкий кінський завод з найкращих робочих коней—плідників. Пункт має за своє завдання обслужити плідниками коней околиць селян.

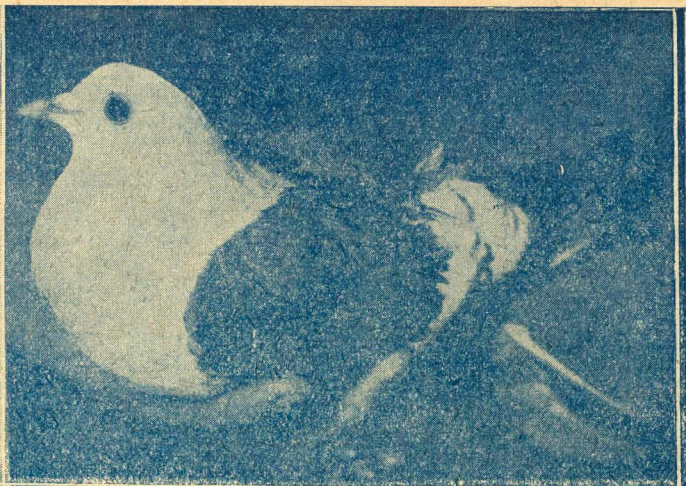
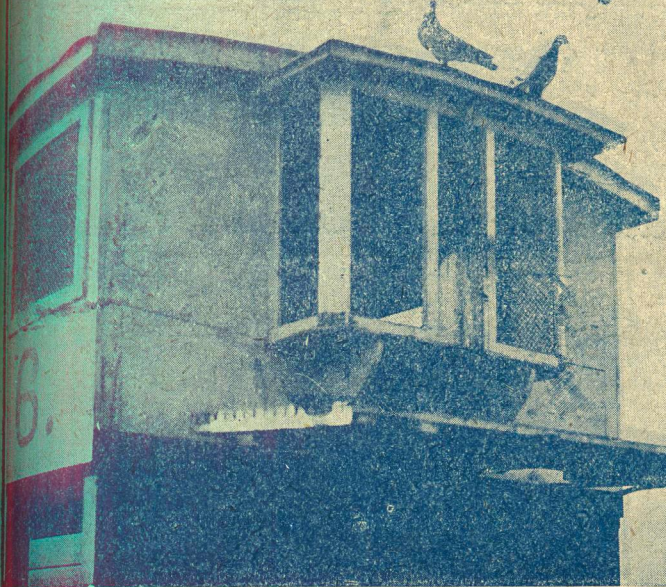
Добре устатковані в Радгоспі сушарні для садовини. Сушена садовина крім продажу на внутрішньому ринку, експортується також і за кордон—у Польщу та інші країни.

Всесоюзний З'їзд президіумів Держплану

Група керівників Держплану в кабінеті тов. Кржижановського. Т.т. Гринько, Квірінг, Риков, Куйбишев, Лежава, Кржижановський, Струмлін, Владіміров, Коган

Крилатий поштар

Вгорі — „карий“ поштар.
Ліворуч — пересувний голубник,
що служить за пристань для голу-
бів-поштарів

Стаття О. Крена

У НАС на Україні в сотні аматорів голубоводів, що по своїх горищах розводять голубів різних пород та кольорів. Особливо цією справою захоплюються хлопці десяти-п'ятнадцяти років. Вони міняють, в азарті скуповують нові породи голубів гаяють їх, слідкуючи за їхніми викрутасами в повітрі.

Але цей голубячий беззмистовний спорт може принести велику користь, коли розводити голубів „поштарів“ спеціально виміштрованих для поштової служби.

Ці „повітряні гонці“ особливо виявили себе підчас великої імперіалістичної різнини, як швидкий і зручний засіб зв'язку, коли набої важких гармат рвали мідні дрти телефону, руйнували шляхи, виривали з землею радіощогли та телефонні стовпи. Окремі частини залишалися без зв'язку зі штабом і тоді на допомогу йшла маленька пташка—голуб, в тендітними крилами та зі своїм особливим інстинктом. До хвоста або до спинки голуба прив'язувано голубограму (що повинна бути не важче 100 грамів), а в ній коротке але цінне повідомлення, що не раз виважувало долю сотень сірих шинелів.

Голубиний зв'язок було особливо поширено на німецько-французькому фронті. Там німці використовували голубів головним чином для шпіонажу, пускаючи їх із французьких таборів, пароплавів, то-що.

Голуби допомогли також Червоній армії підчас героїчної боротьби пролетаріату Радянського Союзу з білогардійцями та інтервенцією в 19—20 році. Не раз оточені білими бандами червоні відділи посилали поштарів до штабу з коротенькою звісткою, що часто рятувала їх і допомагала в дальшій боротьбі.

що людина його посилає лише в певне місце, де стоїть його голубник. Є дві системи голубників. Одна польова, пересувна на авто, або на конях, і постійна. Голубники майже завжди влаштовують біля штабів. Голуб не зіб'ється зі шляху і знайде свій голубник навіть тоді, коли за цей час його буде пересунуто радіусом на 20 верстов. Він швидко орієнтується в місцевості, знаходить свою пристань і знижається до неї. А коли беруть голуба з нерухомої станції, то він її знайде навіть за 300—400—500 і більше верстов, залежно від своїх особистих властивостей.

Голубів поштарів надто мало і вони коштують по 300 а то й більше карбованців, залежно від того, яке завдання він може виконати, на скільки верстов він донесе голубограму. Можна зробити також почтарями і голубів інших пород, от як „карих білопоясних тулячків“, воронистих та олов'яних. За коротке навчання можна привчити їх нести поштову службу не гірше старих уроджених „поштарів“.

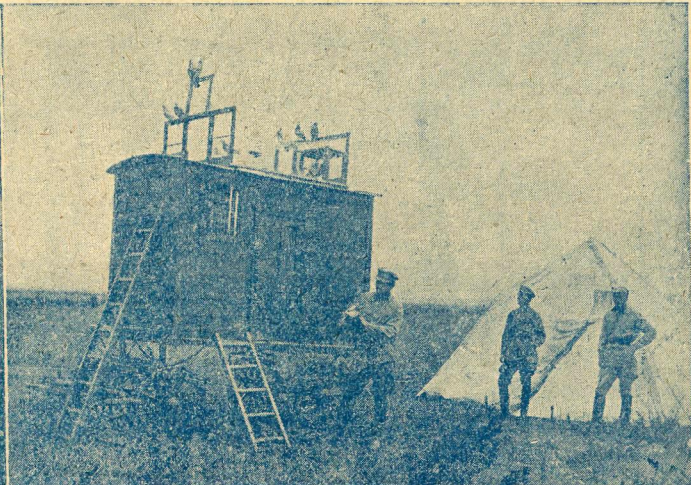
Виховання таких поштарів і розпочало харківське товариство ТДО—Авіохем. При окремій організовано спеціальну секцію голубиноного спорту, що об'єднує всіх аматорів голубоводів і керує ними.

Цими днями в Харкові відбулися змагання вимуштрованих поштарів. Змагання виявили перші наслідки вже корисної роботи аматорів голубоводів. Майже всі голуби виконали своє завдання—принесли телеграми до призначеного місця за 30 хвилин „покривши“ своїми мідними крилами 5 кілометрів.

Незабаром ТДО—Авіохем гадає збудувати в Харкові велику голуб'ячу станцію, де провадитимуться всі змагання. Це допоможе дальшому розвитку голубячого спорту. Виховані голуби „поштарі“ в свій час допоможуть нашій Червоній армії в боротьбі з ворогами нашої робітничо-селянської країни.

Крилатих поштарів пускають з аероплана

Станція крилатих поштарів у полі

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ФОТО-КІНО-УПРАВЛІННЯ

ВЕЛИКИЙ ХУДОЖНІЙ

:: :: :: ФІЛЬМ :: :: ::

НАЙБЛИЖЧИЙ ВИПУСК

ОДЕСЬКОЇ КІНО-ФАБРИКИ

ДВА ДНІ

з часів горожанської війни

Режисер СТАБОВИЙ

Сценарій С. ЛАЗУРИНА

Оператор ДЕМУЦЬКИЙ

В головних ролях:

арт. ЗАМИЧКОВСЬКИЙ,

:: МІНИН та інші ::